

Данъчно облагане и разпределение на печалбата на търговците

1. Контрол върху регистрацията и пререгистрацията на търговците

На 01.01.2008 г влезе в сила Законът за търговския регистър (ЗТР), с който се въведоха промени в режима на регистрацията и пререгистрацията на търговците. След влизане в сила на ЗТР, търговците и клоновете на чуждестранни лица са изключени от регистър БУЛСТАТ и се легитимират само със своя единен идентификационен код (ЕИК) по търговския регистър пред всички държавни органи, институции и частни лица.

Сред актовете, подлежащи на обявяване в търговския регистър са и финансовите отчети, изготвени съгласно Закона за счетоводството (ЗСч). На публикуване посредством обявяване в търговския регистър в срок до 30 юни на следващата година подлежат годишните финансови отчети и консолидираните годишни финансови отчети на търговските дружества, приети от Общото събрание

на съдружниците/ акционерите или от Едноличния собственик. В случай, че отчетите са били одитирани, те трябва да се представят за обявяване във вида, в който са били заверени от регистриран одитор, заедно с годишния (консолидирания) доклад за дейността и одиторския доклад.

Възможно е служителите на Агенцията по вписванията да изискват представянето на отчетите за минали периоди още със заявлението за пререгистрация, както и независимо дали тези отчети вече са били представени по фирменото дело на търговеца.

Всички регистрирани по досегашния ред търговци, вкл. клоновете на чуждестранни лица и кооперациите, са длъжни да се пререгистрат в Агенцията

по вписванията в тригодишен срок, считано от датата на влизането на ЗТР в сила (т. е. до 01.01.2011 г.). За извършването на пререгистрацията не се заплаща държавна такса. Търговците, които не подадат заявления за пререгистрация в рамките на този срок, ще бъдат служебно заличени.

2. Данъчно облагане на търговците през 2008 г

От началото на годината са в сила редица промени на Закона за корпоративното подоходно облагане. Основното за тях е, че внасят полезни доуточнения и облекчават данъчната отчетност за фирмите.

Въведен е облекчен режим по отношение на документирането на разходите, облагани с данък върху разходите (представителни разходи и разходи за експлоатация на превозни средства). Достатъчно е за тях предприятието да има издаден фискален бон. По отношение на автомобилите, които се използват за управленски цели, разходите, обложени с данък върху разходите, се признават и когато не е издаден пътен лист.

Новата редакция на т. 4 на чл. 26 ЗКПО уточнява, че няма да бъде данъчно признат разходът за ДДС при продажбите, начислен от самото предприятие или от органите по приходите при данъчна ревизия, във връзка с изпълнена от него доставка. Като непризнати разходи са добавени и разходите за начислен ДДС, отчетени при реализиране на отговорността по чл. 177 ЗДДС, както и разходи, представляващи скрито разпределение на печалбата (нови т.10 и 11 на чл. 26 ЗКПО). В тази връзка следва да се има предвид и новата дефиниция на "скрито разпределение на печалбата" в т. 5 на § 1 от Допълнителните разпоредби на ЗКПО. Следва да се спомене и обстоятелството, че с изменението на чл. 267 ЗКПО е намалена санкцията, която се налага в случаите на скрито разпределение на печалбата от 50% на 20% от размера на разходите, представляващи скрито разпределение на печалбата. С допълнението на чл. 28 ЗКПО се признават за данъчни цели до определен лимит отчетените разходи за липси на стоки в търговски обекти, в които клиентите имат пряк достъп до стоките.

Редакцията на чл. 33 ЗКПО, уреждащ разходите за пътуване и престой на физически лица, е променена. Такива разходи, когато са направени в полза на акционер или съдружник, във връзка с пътуване в това му качество няма да бъдат данъчно признати. С допълнението на чл. 38 ЗКПО се пояснява, че обръщане на временните разлики във връзка с непризнати в предходни години разходи за провизии и за

начисления за неизползвани компенсирани отпуски се извършва и когато вместо да бъдат отчетени приходи от възстановяване на провизията/начислението, са намалени отчетените разходи. По отношение на разходите, свързани с начисления за неизползвани отпуски, е направено уточнение, че ако са капитализирани в стойността на данъчен амортизируем актив, те няма да бъдат признати самостоятелно, а по пътя на амортизациите на този актив.

Съгласно новата т. 11 на чл. 26 разходите, представляващи скрито разпределение на печалбата, не се признават данъчно. Това допълнение кореспондира с новата редакция на т. 5 от Допълнителните разпоредби, която дава определение за скрито разпределение на печалбата. Запазва се смисълът на текста досега, че за скрито разпределение се считат разходите, несвързани с осъществяваната дейност, направени в полза на съдружници, акционери и свързани с тях лица. Освен това към обхвата на скритото разпределение се добавят и разходите за лихви, за които са налице поне 3 от следните условия:

- заемът/кредитът превишава собствения капитал на платеща (за предходната година);
- няма фиксирани срокове за изплащане на заема/кредита или на лихвите;
- изплащането е обвързано с печалбата на платеща;
- изплащането е обвързано с други кредитори или с дивиденди.

Данъчното признаване на командировъчните пари има следните особености:

Данъчно се признават всички разходи по командировките на ед-ноличните търговци, документирани във връзка с дейността - чл. 33, ал. 1, т. 2, буква "а". Съгласно предишните текстове на нормативните актове, тези разходи малко увисаха - имаше възможност за тълкуване, че не се признават данъчно. Сега това е отстранено и от начало-то на миналата година командировъчните пари, изплатени на самия едноличен търговец, се признават данъчно.

Не се признават данъчно командировъчните пари за съдружниците и акционерите, независимо че са свързани с дейността - чл. 33, ал. 2. Това се отнася за случаите, когато те са командировани в качеството им на съдружници или акционери. Ако обаче, съдружник или акционер има сключен трудов или граждански договор с дружеството и е командирован в съответствие с това му служебно положение - няма проблем - командировките се признават изцяло.

От началото на 2008 г., за да се признае една вещ за дълготраен материален актив, стойността му трябва да е равна или по-голяма от 700 лв. - съгласно поправката на чл. 50, т. 2 на закона. До края на 2007 година тази норма беше 500 лв. Завишението е в съответствие с инфлацията, която налага по-високи цени. Тази промяна дава два варианта на възможности за данъчно отчитане на дълготрайните материални активи, чиято стойност на придобиване е по-ниска от 700 лв. (с други думи - за активите с цени между 500 и 700 лв.).

- Първи вариант: запазване на амортизационния план и на амортизациите до отпадането на актива.
- Втори вариант: отписване на актива към началото на годината - еднократно с остатъчната му стойност (по амортизационния план). Основанието за това е чл. 60, ал. 3, т. 2 на закона, която допуска отписване на активи при увеличение на стойностният им праг за съществуване (долната граница за стойност на амортизируемите активи).

Съгласно новата редакция на чл. 59, ал. 1 на закона, когато един амортизируем актив (материален или нематериален) не се използва (не носи икономическа изгода), за период по-дълъг от 12 месеца, начисляването на амортизации за него се прекратява. Алинея 2 на чл. 59 разяснява как трябва да става приспадането на амортизациите за тези 12 месеца (в които още не е известен срокът на престоя) - с амортизационните суми се коригират разходите и остатъчната стойност на актива към датата на преустановяването на амортизациите.

Съгласно ал. 2 на чл. 83 на закона, от началото на 2008 година отпадат текущите авансови вноски за едноличните търговци и за дружествата, които:

- имат нетни приходи (обороты без ДДС) за предходната година до 200 хил. лв.;
- са новорегистрирани за текущата година.

От началото на 2008 г. за едноличните търговци и дружествата, които са задължени да правят месечни авансови вноски за данък доход или за корпоративен данък, се въвежда междинно уравниване на първите три вноски, направени за месеците от януари до март. Месечни авансови вноски трябва да правят всички фирми, които за предходната година са декларирали положителен финансов резултат - печалба - чл. 84 на закона. Ставката за тези вноски е 10 % (чл. 86, ал. 1), а данъчните основи се определят в зависимост от финансовите резултати от предходните две години по реда на чл. 86, ал. 1 на Закона за корпоративно-то подоходно облагане:

- за месеците от януари до март, включително: печалбата от по-предходната година се разделя на 12 и се умножава по коефициента за корекция за текущата година;

- за месеците от април до декември, включително: печалбата от предходната година се разделя на 12 и се умножава по коефициента за корекция за текущата година.

Втората част на ал. 2 на чл. 86 разпорежда да се направи довносяне на данъка и за случаите, когато за по-предходната година фирмата няма формирана печалба - не е била регистрирана, не е имала дейност или е била на загуба за този период.

Алинея 3 на същия член дава указания за приспадането на авансов данък за случаите, когато за по-предходната година печалбата е била по-голяма, отколкото за предходната - тогава надвнесенят данък са приспада от априлската, а ако се наложи и от следващите месечни вноски.

Определянето на месечните авансови вноски в тези случаи не се интересува от текущите счетоводни резултати.

Намален е размерът на данък при източника върху дивидентите от 7% на 5%. По отношение на декларирането на начисления и платен данък при източника, с допълнението на чл. 201, ал. 1 ЗКПО е уточнено, че декларирането на удържания и

внесен данък се извършва до края на месеца, следващ тримесечието, през което е платен данъкът. Направено е допълнение на чл. 217 ЗКПО, с което е въведено задължение за деклариране на сумата на данъкът върху разходите в годишната данъчна декларация. Това изменение, за разлика от горните две, влиза в сила от 1.01.2007 г.

Въведени са няколко преходни разпоредби (§§ 62-64 от ПЗР на ЗИДЗКПО), които имат временно действие (само при определяне на данъчния финансов резултат за 2007 г.) и които уреждат специфични проблеми, свързани с:

- Третирането на печалбите и загубите, отчитани от съдружниците в съвместно контролирани предприятия при прилагане на метода на пропорционалната консолидация; и
- Третирането на разпределените дивиденди във връзка с инвестиции, които се отчитат по метода на собствения капитал (при финансови институции и други предприятия).

Като цяло, измененията и допълненията на ЗКПО влизат в сила от 1.01.2008 г., въпреки че за част от промените е предвидено да влязат в сила със задна дата (от 1.01.2007 г.).

3. Преобразуване на предприятието на търговеца

Новият чл. 116а регламентира данъчно-счетоводните правила при такова преобразуване. Съгласно ал. 1 на този член всички стопански операции, извършени от преобразуващата се фирма за годината се считат за извършени от едноличния търговец.

След прехвърлянето на имуществото и на дейността едноличният търговец е длъжен да подаде данъчна декларация за последния период на преобразуващото се дружество - чл. 116а, ал. 2, в срок до 30 дни от датата на преобразуването - чл. 117, ал. 1.

Алинея 3 на чл. 116а изисква новорегистрираният едноличен търговец да прави тримесечни авансови вноски за данък доход за годината на преобразуването.

При преобразуването на ЕООД в едноличен търговец, новата фирма няма право да пренася загуби, натрупани от предходни години - ал. 4.

4. Намаляване на данъка върху дивидентите

Съгласно поправката на чл. 200, ал. 1 на закона, от началото на 2008 година данъкът

върху дивидентите, изплатени на местни юридически лица, които не са търговци и на чуждестранни юридически лица, се намалява и става 5 % (от 7 % за миналата година). Текстът на Закона за корпоративното подоходно облагане се отнася само за дивидентите на посочените юридически лица.

Но тук е мястото да коментираме и данъка върху дивидентите, ко-гато те са разпределени в полза на физически лица - съдружници или акционери. Тяхното облагане е регламентирано от Закона за данъци-те върху доходите на физическите лица - чл. 38, ал. 1, а ставката - в чл. 46, ал. 3 и тя също е намалена от началото на 2008 г. - на 5 % (също срещу 7 % за 2007 година).